

Hva har vi fått ut av PRA?

Av Brynjulf Skagestad

Brynjulf Skagestad er daglig leder i rådgivende ingeniørfirma VIAK A/S. Han er utdannet sivilingeniør.

Forberedt innlegg holdt på møte i Norsk Forening for Vassdragspleie og Vannhygiene 24. mars 1977.

Som representant for en av brukergruppene skal jeg forsøke å si litt om hva vi føler vi har fått ut av PRA.

Vi har etter hvert fått frem et betydelig antall rapporter som behandler en rekke forhold og emner i avløpsteknikken, delrapporter, prosjektrapporter og brukerrapporter. For noen prosjekter mangler tilgjengelig rapportmateriale, jeg tenker her bl.a. på hovedprosjekt PRA 1. Jeg forutsetter at de manglende rapporter vil komme i tur og orden og gjort tilgjengelig for de forskjellige brukere.

Jeg vil ikke driste meg til å gi en samlet kvalitetsvurdering av alle forsøk, studier og analyser som har vært gjennomført i PRA-sammenheng. Dertil kjenner jeg det samlede stoff for dårlig. De rapporter som omhandler tema som har spesiell interesse for meg, har jeg imidlertid studert. Såvidt jeg kan bedømme det, har de fagfolk som har forestått de enkelte delprosjekter gjort en meget god og hederlig jobb.

Det man kanskje vil savne på det

praktiske plan er noe mer konkrete anvisninger. Generelt er dette et problem i all forskningsvirksomhet. For øvrig understrekes at dette ikke belaster utøverne, men programmet og målsettingen. I det hele tatt, det er en del å si når det gjelder selve programmet.

Vi husker jo at hele forskningsprosjektet fikk en meget rask start. Ved første programutforming måtte man innenfor en meget snever tidsramme sy sammen et opplegg som skulle motivere for en forskningsbevilgning på 30 mill. kroner. Selv om det senere er foretatt endringer og suppleringer av programmet, er det ganske klart at det første utkastet i betydelig grad har vært bindende for prosjektet.

Når det gjelder programmet, kan man vel ha følelsen av at det i for sterk grad er startet på nullnivå innenfor enkelte delsektorer i problemkomplekset, og at en høyere prioritering av særlig viktige oppgaver, vurdert ut fra de spesifikke norske forhold, kunne ha vært foretatt.

Det er alltid lett å være etterpåkløkk, men det kunne være fristende å si at man i en innledende fase burde ha foretatt en «systemanalyse av

forskningsprogrammet» hvor målsettingen måtte ha vært klart formulert. En systematisk granskning og helhetsanalyse av alle tema/forhold/elementer/erfaringer i avløpssammenheng, ville ha gitt det beste grunnlag for å få fastlagt et målrettet og prioritert program.

Populært sagt: PRA 0.0 mangler kanskje i den ellers så imponerende prosjektlisten.

Vi vet at transportsystemet i avløpssammenheng utgjør en meget dominerende del hva kostnader angår, såvel primært som sekundært. Denne kanskje ikke så interessante del — forskningsmessig sett — kunne ha vært viet betydelig større oppmerksomhet, mens hva man hva enkelte rensetekniske tema angår, kanskje i sterkere grad kunne ha satset på tilpasning og utnyttelse av utenlandsk forskning og erfaring.

Totalt sett må vi imidlertid si at PRA har gitt oss svært mye. Vi har fått det på flere måter:

- En serie problemstillinger er klarlagt.
- Manglende faglige kunnskaper er avslørt, og feil i praksis påvist.

- En betydelig mengde materiale er samlet og presentert.
- En del matnyttige informasjonjer og anvisninger fremkommet.

Den største betydning av PRA-prosjektet ligger vel kanskje likevel på det generelle faglige plan. Et stort antall fagfolk har hatt et omfattende engasjement og fått en verdifull etterutdannelse. PRA har bidratt vesentlig til å heve det faglige nivå innen avløpssektoren i Norge.

Det kan diskuteres hvorvidt avkastningen står i forhold til innsatsen. Om resultatene for enkelte ikke synes å svare til forventningene, bør det påpekes at de vel 30 mill. kroner som er satset på prosjektet, er småpenger i relasjon til de investeringer og løpende kostnader avløpssektoren krever.

Vi må imidlertid ikke stanse nå. En rekke forhold må analyseres nærmere. Spesielt vil jeg peke på det kostnads-krevende transportsystemet og problemer knyttet til spredt bosetting, hvor jeg har følelsen av at vi fortsatt har en serie uløste og meget viktige oppgaver. Det er derfor å håpe at ytterligere forskningsmidler blir stilt til disposisjon for denne sektor.